

„დროების“ რედაქცია—სასახლის ქუჩაზე, დ. სა-
რაჯოვის სახლში.

ხელის-მოწერა მიიღება თბილისში, რედაქციაშივე
ქუთაისში, ქილაძეების წიგნის მაღაზიაში; გარეშე
მცხოვრებთათვის ადრესი: Тифлисъ, ред. „Дрoвнa“

ფასი წლით 9 მ., 11 თვით 8 მ., 50კ. 10 თვით—
8 მ., 9 თვ.—7 მ., 50კ. 8 თვ.—7 მ., 7 თვ.—6 მ.
6 თვ.—5 მ., 5 თვ.—4 მ., 50კ. 4 თვ.—4 მ., 3
თვ.—3 მ., 2 თვ.—2 მ., 1 თვ.—1 მ.

ცალკე ნომერი „დროებისა“ ღირს 5 კაპიკი.

დროება

გამოდის ყოველ-ღვე ორშაბათს ბარდა.

ფასი განცხადებისა: მეოთხე გვერდზე სტრიქონზე
8 კ., პირველზე 16 კ. სრული უკანასკნელი გვერ-
დი 25 მანათი; პირველი 5 მ. სტრიქონზე სტრიქო-
ნებისა ითვლება მთვანე დღეებზე დასაწყისისა
ლობზედ.

თუ ხაჭირება შიშითვის, რედაქცია გაახორბებს და შეამოკ-
ლებს დასაბუჯად გამოკანონდ წერილებს. დაუბუჯად წერ-
ლებს რედაქცია ვერ დაუბრუნებს კვტარს.

Объявления въ Россiи, Царства Польскаго и за-
границы принимаются только въ цент. конторѣ объявл.
Л. Метцль., Москва, Петровка, № 6.

მართული თეატრი

დღეს, ივლისის 7

მართული დრამატული სცენის მო-
ვარეთაგან წარმოდგენილი იქნება

ქართის ღარიბი ოჯახის სასარგებლოდ

I
ქუჩის

ქომედია 2 მოქმედებად თხზულება
პრისტავისა

II
დილა

მოღვეილი 1 მოქმედებად თხზულე-
ბა ა. შაზბეგისა

III
ღამი

ღამი 1 მოქმედებად თხზულე-
ბა ა. შაზბეგისა

IV
ღამი

ღამი 1 მოქმედებად თხზულე-
ბა ა. შაზბეგისა

ღამი 1 მოქმედებად თხზულე-
ბა ა. შაზბეგისა

ღამი 1 მოქმედებად თხზულე-
ბა ა. შაზბეგისა

ღამი 1 მოქმედებად თხზულე-
ბა ა. შაზბეგისა

ღამი 1 მოქმედებად თხზულე-
ბა ა. შაზბეგისა

ღამი 1 მოქმედებად თხზულე-
ბა ა. შაზბეგისა

ღამი 1 მოქმედებად თხზულე-
ბა ა. შაზბეგისა

ღამი 1 მოქმედებად თხზულე-
ბა ა. შაზბეგისა

ღამი 1 მოქმედებად თხზულე-
ბა ა. შაზბეგისა

ღამი 1 მოქმედებად თხზულე-
ბა ა. შაზბეგისა

ღამი 1 მოქმედებად თხზულე-
ბა ა. შაზბეგისა

ღამი 1 მოქმედებად თხზულე-
ბა ა. შაზბეგისა

ღამი 1 მოქმედებად თხზულე-
ბა ა. შაზბეგისა

ღამი 1 მოქმედებად თხზულე-
ბა ა. შაზბეგისა

ღამი 1 მოქმედებად თხზულე-
ბა ა. შაზბეგისა

ღამი 1 მოქმედებად თხზულე-
ბა ა. შაზბეგისა

ღამი 1 მოქმედებად თხზულე-
ბა ა. შაზბეგისა

ღამი 1 მოქმედებად თხზულე-
ბა ა. შაზბეგისა

ღამი 1 მოქმედებად თხზულე-
ბა ა. შაზბეგისა

ღამი 1 მოქმედებად თხზულე-
ბა ა. შაზბეგისა

ღამი 1 მოქმედებად თხზულე-
ბა ა. შაზბეგისა

ღამი 1 მოქმედებად თხზულე-
ბა ა. შაზბეგისა

ღამი 1 მოქმედებად თხზულე-
ბა ა. შაზბეგისა

ღამი 1 მოქმედებად თხზულე-
ბა ა. შაზბეგისა

ღამი 1 მოქმედებად თხზულე-
ბა ა. შაზბეგისა

ღამი 1 მოქმედებად თხზულე-
ბა ა. შაზბეგისა

აუცილებელი საზრუნავი

თბილისი, ივლისის 7-ს.

სიცხემ დაგვიწვა მოსავალი; უწყლო-
ბით სული ამოგვერთვა, — იწერებინ
ყოველი მხრივად და ჩვენც იძულებ-
ბულნი ვართ ჩვენს მატინეში ჩავე-
როთ ეს სამწუხარო ამბები;—მით
უფრო სამწუხარონი, რომ წლითი-
წელს შეღავათი კი არა, უარესობა
მოგველის. მოგველის უარესობა იმი-
ტომ რომ საუკეთესო წამალი სიცხი-
სა, დედამიწის გამაგრებელი და
გამანაყოფრებელი წყალი კლებულობს
და არა მატულობს; კლებულობს ორ-
ნაირად:

ჯერ ერთი ესა რომ მდინარეებს,
სამწუხაროდ, თან-და-თან დაშრობა
ეცემა. ის სივრცე, რა სივრცესაც
რომელიმე მდინარე უწინდელს დრო-
ში რწყავდა, ეხლა შემცირდა განსა-
კუთრებით ტყეების გაჩხის გამო.
მაგრამ ეს მიზეზიც რომ არა ყოფი-
ლიყო, მაინც უწინდელს დროში გა-
ყვანილი წყალი ეხლა აღარას გაგვიხ-
დებოდა, რადგან ხალხი გამრავლდა
და რაც უწინ ათსა და ოცს ერთი-
ერთმანეთზედ ჩამწკრივებულ სოფლებს
ჰყოფნიდა, ეხლა მხოლოდ სათავეს-
თან მდებარეებსა ჰყოფნის. ამისთანა
ამბებს ბევრს შევხვდებით. მუნდა ის

აუალ მაყალი, ხლმისა და ხანჯლის
ტრილი, დამბახისა და თოფის გრია-
ლი არ ასტყდეს. დასარწმუნებლად
მოიგონეთ ჭუთაისის ამბები და ბაქოს
გუბერნიის ყაჩაღები. ამ უკანასკნელთ
წინააღმდეგ ვერც ხალხს და ვერც
პოლიციას ვერა გაუწყვირა-რა, იმის-
თვის რომ პირველნი უფრო კარგის
თოფებით არიან შეიარაღებულნი, სი-
ნამ უკანასკნელნი. „Современныя
извѣстiя“-ს და „Московскiя Вѣдо-
мости“-ს კორესპონდენტები კი ვაი-
ძახიან: არიკათ, ძავკასიის ხალხს ია-
რალი აჰყარეთ, თორემ ერთმანეთს
დახანჯლავენო. ღიღება თქვენს გულ-
მტკივნეულობას ხსენებული გაზეთე-
ბის კორესპონდენტებო! მაგრამ ის
რალათ გაეწყდებოთ, რომ ხმალ-ხან-
ჯალი ძავკასიის ხალხის ტანისამოსი-
სათვის ისეთივე საჭიროა, როგორც
სეროთუკიანისათვის დუგმები. ან მოდი
ახლა და მრეწვის გუბერნიისაში ხალხს
ის იარაღიც აჰყარეთ, რაცა აქეთ; მა-
შინ ხომ რალა შეაშინებთ ყაჩაღებს,
ეხლა ხანჯლისა მაინც ერიდებათ.
მაგრამ იქნება მითხრათ, რომ იარა-
ღი რომ აღარ ექნებოთ, ყაჩაღათ აღარ
გავარდებიანო. არა, ბატონო, ვისაც
ყაჩაღობა უნდა, ის იარაღსაც იშოვის;
იქნება თვითონ ეხლანდელს ყაჩაღე-
ბაც არა ჰქონდათ იარაღი, მაგრამ ეხ-

გაიხსენეთ რა დღეც ძახეთში სოფელს
შელის-ციხეს ადგია ან ყველამ სათი-
თაოდ მოიგონეთ ის სოფლები, რო-
მელნიც დიდი მდინარეებამ გაყვანილს
რუხე გამწკრივებულან და მაშინ ჩვე-
ნი სიტყვების სინამდვილე ცხადი იქ-
ნება. «მათმებიც კი უწყლობით და-
გვიწყდენ!»—ჩივიან ხოლმე დიდის
გვალვის დროს პატარა ქვემოდ მდე-
ბარე სოფლები, რომ თავიანთ სამწუ-
ხარო ხვედრი უფრო თვალ ნათლიე
დაგვისახონ...

როდესაც კაცი ამ სურათს თვალ-
წინ წარმოიდგენს, უეჭველია, იფიქ-
რებს, რომ ეს ხალხი იზრუნებდა თა-
ვის მომავალზედ და არამც თუ წინა-
პართაგან გაყვანილს არხებს ხელს
შეუწყობდა და დროთა-ვითარებას არ
ამოაგებინებდა, არამედ ახლებსაც
მიუმატებდა მდინარეების ძალის მოკ-
ლებსა და ხალხის გამრავლების კვა-
ლობაზედაო.

მაგრამ ნადეილად კი რას ეხედათ?
არამც თუ ახლებზედ არაინა ზრუ-
ნავს, ძველებსაც ზურგი მივაქციეთ
და რამდენიმე საუკუნის წინად გაყვა-
ნილი არხების კვალი ეხლა სრულიად
წაშლილია.

ეგელს დროში ფრიად სასარგებლო
მდინარეები, რომელნიც თავიანთ წყა-
ლით ურდად მინდვრებსა რწყავდენ
და აყვავილოვნებდენ, ეხლა ყოველად
ლა კი საუკეთესოთი არიან შეიარა-
ღებულნი. იქნება ისიცა სთქვათ,
რომ ყაჩაღებს ჯანი გავარდეთ, ში-
ნაურებიც იძრობენ ხოლმე ხანჯალ-
საო. მართმა-ოჩმა, თუ გინდა ოცმა
ლაწირაკმა რომ დანაშაული ჩაიდი-
ნოს, მთელის ხალხისა რა ბრალია.
ან არა და რუსეთში რომ ხანჯლე-
ბი არ არტყიათ, რას აშავებენ? ბანა
იქ ნაკლებად ხდება კაცის კვლა, სი-
ნამ აქა? აშორომც არის რომ არა.
იქ კიდევ ცულებს დასთხლენავენ
ხოლმე თავში და გადაგორებენ. მო-
დით ახლა ხალხს ცული ჩამოართ-
ვით... მაგრამ ეჰ! მიუტყვე უფალო
ბატონ კორესპონდენტებს, რამეთუ
არა უწყვიან რასა სწყერენ.

შველა ყველა და ამ ჩვენს საწ-
ყალს იოსებ მათარაძეს რალა დემარ-
თა? პირველ განყოფილების მოძრი-
გებელმა მოსამართლემ ოთხის თვით
ციხეში ჩაჯდომა გადაუწყვიტა მხო-
ლოდ იმისთვის, რომ სხვა და-სხვა
პირთაგან ვერცხლო-ოქროულს ნივ-
თებს იგირავებდა და მერე ჰყიდდა,
თუმცა სარგებელს-კი მაინც ართმე-
და. მთელს ქალაქს დალდალა გააქცეს
ამაზედ, თითქოს ახალი ამბავი რამ
მამხდარიყო, ნივთებს იგირავებდა და

უსარგებლოდ გადაქცეულან და თა-
ვიანთ ქაობებით მინდვრებს კი არა,
ციხე-ცხელეებს აყვავილოვნებენ. ავი-
ლოთ თუნდა ჩვენი სახელოვანი არა-
გვი, რომლის ნაპირნი პირველს და-
ნახავზედ თუმცა «შვებით მომპირნი»
არიან, მაგრამ ამ სამაო ნაპირებზედ
ღმერთმა დიდხანს ნუ გაგაჩეროთ, თუ
არ გინდათ რომ საქინაქინოდ გაგინ-
დეთ საქმე. შინც კაცია და მიუსწაე-
ლებლად შეამჩნევს იმ არხს, რომე-
ლიც მამარ მეფის დროს ამ მდინა-
რიდამ იყო გაყვანილი და რწყავდა
მთელს მცხეთისა და აგვალის არე-
მარეს. მხლა აქ დედა-მიწა განგებ
ცეცხლისაგან გატრუსულსა ჰგავს...

მისაც-კი ხალხისათვის გული სტკი-
ვა და მისი მომავალი სწამს, აი ამის-
თანა საქმეს უნდა მოჰკიდოს ხელი
და არამც თუ ძველი განახლოს,
ახალი არხები გაიყვანოს, რომელნიც
მოწყურებულ ხალხს მისთვის უსა-
ჭიროებს საგანს მიაწოდენენ. ეს ერ-
თისა და ორი კაცისათვის შეუძლებე-
ლია. ამას ან აღმინისტრაციამ უნდა
მოუაროს ან განგებ ამ საგნისათვის
დაარსებულმა საზოგადოებამ. მერავენ
იტყვის, რომ ჩვენს ხალხს საზოგადო
სარგებლობა არ ესმოდეს და ამისთა-
ნა საქმის მოთავეს ყოველგვარად არ
მოუწყოს ხელი. საერთო შრომა სა-

ჰყიდდა! ოჰ, დიდი რამ არ მამხდა-
რა! მერე ვინ არ იქცევა ასე და ამა-
ზედ კიდევ უფრო უარესადაც! შეე-
ლანი რომ ციხეში ჩასვან, ერიპა!
მთარხნიშვილისა არ იყოს, მაშინ ხომ
თითქმის ნახევარ ქალაქზედ მეტი
ამოჰკოფს ციხეში თავს. მაშ ამა ერ-
თი ვინც მართალი ხართ, აიღეთ ქვა
და ჩააქვავეთ მათეარაძე. ამა რალას
უყურებთ? მერა განა? ჰოო, იმისთვის
რომ თქვენ თვითონაც ხინჯი გაქვთ
გულში. არა ჩემო იოსებ! არა ჩე-
მო სეხნია! შენ შემთხვევის მსხვერ-
პლი ხარ! შენ შემთხვევით გადაგა-
ტენს თავზედ სამართლის ყავარჯე-
ნი... მწუხარ, ძალიან ვწუხარ! და
ერთი ათად უფრო ჩემი დანჯღრეუ-
ლი საათი სწყუხს. საწყალო ჩემო
სათო! დასაჯეს ის, ვინც შენ საა-
თებში გადებდა, ვინც შენ გიგირა-
ვებდა, სხვა ძალდათაც არაინ ჩაგაგ-
დებს.

მაშ შენ უნდა საათო
იოსები გაართო
და შენის წიკწიკითა
სუვდა რაც აქვს წაართო
—
როს ის ციხეში იჯდეს
მარდად უნდა იარო,
ოთხი თვის გასაჯელი
ეროს თვეში გაართო.
* * *

რამე-რამე

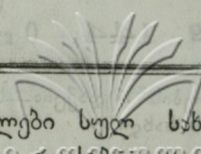
ჰჰ! სხელა! სხელა! პაპა-აქება!
ქაჩალს არა და მინიონებანებსაც თავ-
სა სწვამს! ამისათვის ეხლა ბევრს
ისეთს ქალსა ეხედავ, რომელსაც ზამ
თარში თმები კოკებზე სცემდა და
ეხლა კი მხრებზედაც არ ადგია. მუ
არ გჯერათ, ვაიარეთ მიხაილოვის ქუ-
ჩაზედ და ნახეთ ქრისტეს დაბადების
აქეთ თექვსმეტის წლის ქალი, რომე-
ლიც ცხოვრობს სახლში სერია 011685
№ 10010

ან კი რა ჰქნას? თქვენს წლის ქალის,
გაქრებულს? სიყვარულის ბრადია.

საზოგადოდ სიცხეებს მთლად ჩვენს
ცხოვრებაზედაც დიდი გავლენა აქვს
და რა გასაკვირველია, რომ უფრო
დიდი გავლენა ჰქონდეს თექვსმეტი
წლის ქალზედ, რომელიც მომწიფე-
ბულად

მოკლის ტრფობის სიამ დაჰბეროს
და მისი გული ზღვებზე დაეფოს,

მართლა და არც ერთს ზაფხულს
ჩვენში თითქმის ისე არ გაუფლია, რომ

სარგებლო საქმისადმი მიმართული დიდი ძალაა, და რომ ჩვენს ხალხს ამისთანა შრომა არ ეზარება, ამას ამტკიცებენ ურიცხვი ციხე-კაშუები, რომელნიც თითქმის ყოველ სოფელში ძველის შრომის-მოყვარეობის ნიშნად აყუდებულიან. მართალია, კაშუებს იმიტომ აშენებდნენ, რომ იქ ან თავიანთ თავი ან თავიანთ ხიზანი შეეფარებინათ და სიკვდილისაგან ეხსნათ, მაგრამ ჩვენს ხალხს კარგად ესმის, რომ წყურვილისა და შიმშილისაგან სიკვდილი უარესია მტრის ხელით სიკვდილზედ და ამიტომ თავის მარჯვენას არ დააყვედრებს იმას, ვინც ამ წყურვილისა და შიმშილის წამალს უპოვის.

ახალი არსები

რა დიდი მნიშვნელობა აქვს მინდერის მორწყვას, ეს ყველამ კარგად იცის. შველამ აგრეთვე კარგად იცის, რომ საქართველოს კუთხეებში მრავალგან კარგი დიდი მინდერებია, რომელიც მოკლილი გდია უწყლობისა-გამო და ვერა მოსავლისათვის ჯერ ვერ გამოავიყენებია. მიეჩნებოდა, რომ მხოლოდ იმ ადგილებს, საცა ბუნებით სარწყავებია და საცა მამული თავის-თავად მოსავალს იძლევა.

ამის გამო მოსავალი ადგილები ძალიან მკიდროდ არის დასახლებული ხალხითა, ისე რომ ვერც მოსავალი მატობს წესიერად, ვერც სარჩო და ვერც, რასაკვირველია, ხალხის რიცხვი. ახალ სახნავ-სათეს ადგილების ღონეთ მხოლოდ ერთად-ერთს სახსარსა ხმარობს ჩვენი ხალხი, ტყეებსა სჩხავს, იმ

წრევანდელმა სიციხეებმა ჩვენი მწერლებიც შეაკოტკოთა. ხმლების მაგივრად კალმები გაიძრეს და ერთმანეთს ცხვირ-პირი მელნით შეუსვარეს, მერე იცით რა ვახდათ სახსებარი საგანი? ავლანის სამზღვრები-კი არ გეგონათ, არა, ეკლის წვერი ვინ გაამწვეტაო? ხუმრობა გაშვებით და იცით რაზედ ასტყდა აყალ-მაყალი? არა მე სკოლა დავარსეო, არა მე წიგნის-საკითხავი გავხსენეო, არა მე ეს კაცი ამოვიჩიეო, არა შენ ის კაცი ამოვიჩიეო. ჩვენი სასიქადულო პოეტი აკაკი-კი ვაგერია ამ უშინარსო ბაასში. თითქოს მის სახელს ან მოემატებოდა რამ და ან დააკლდებოდა, თუ რომ იგი არა ყოფილიყო მიზეზი რომელიმე თავად-აზნაურთა წინამძღოლის ამორჩევისა. ხომ ამოვიჩიეო, ხომ დაარსეთ, ხომ ქვეყნისთვის სასარგებლო საქმე გააკეთეთ! სხვა რაღა გინდათ? ღიღების გვირგვინი? არა, ტყუილად ნუ ელით. ჩვენში ღიღების გვირგვინი კარგა ხანია არც არავისთვის დაუხურავთ და არც დახურვენ, ეკლის გვირგვინი-კი ბევრისათვის არის...

* *

მაგრამ რას ჩავაკიდით ამ ღიღებისა და ეკლის გვირგვინებს. მოადი

ძვირფას ტყეებს, რომელიც უამისოდაც ჩვენში ძალიან მცირეა. მს გარემოება დიდი ხანია ყველას შემჩნეული აქვს და რამდენჯერმე ამტყდარა კიდევ ლაპარაკი არხების და რუების გამოყვანაზე. მაგალათად ერთ ღროს დიდი ლაპარაკი იყო მიზეზი დიდი არხის გამოყვანაზე მაგრამ როგორც ყოველთვის მოხდება ხოლმე ჩვენში, დიდი უზარ-მაზარი რამ გვინდა, დიდი უშველებელი არხი და მრავალი მილიონები, რომ საქმე გაკეთდეს. ღიღონებს გავიძახით, დიდრონ თანხებს შევადგენთ და ველით ღეთის წყალობას როდის მოგვენიჭება თვისის სიუხვითა ჩვენი-კი ნელ-ნელა წერილ-წერილად საქმის კეთებას არ ვფიქრობთ. მილიონები საჭიროაო, ინჟინერებმა ასე სთქვესო.

მს ერთ ამბავს გვაგონებს რომელიც თბილისში მოხდა, როდესაც მთავარ-მმართველობის უფროსად აქ ძლუშინი იყო. მას უნდოდა თბილისში შეთხანის საყდრიდამ ბოტანიკურ ბაღის კარამდე სოლოლაკის მთაზე ასასვლელი გზა გაეკეთებინა. ინჟინერებმა იანგარიშეს, ცხრა ასი თუმანი დაჯდებაო. ძლუშინს ვერ ეკაშნიკა და თქვა მე სამოც თუმანად გავაკეთებო. დააყენა მუშები და სულ ოცდაათი თუ ორმოცი თუმანი მეტი არ დაუჯდა ის გზა, რომელსაც დღესაც ვხედავთ და ძლუშინის გზას ეძახიან.

ჩვენი საქმე სულ ასეა. ჩვენ დიდი ანგარიშები ვიცით და წერილ-წერილს საქმესაც ვერ შევდგომივართ დიდის მოლოდინებაში.

ღვს პირველს მაგალითსა ვხედავთ ორის ჩვენის მემამულისასა, რომ მი-

ახლა წავალ სადმე ბაღში, ეგება გული გადავყოლო. აი მივიღეო მიხილოვის ქუჩაზედ. მითი ბაღის კარები ძალიან გაჩირაღდებულია და გოროდოვლებიც იქვე დგანან. მითს მათგანს, რომელსაც შუბლზედ აქ დასაღვეად და ვასატანად ეწერა, ვკითხე რა ამბავია-მეთქი, მან მითხრა მასკარადის ბალიაო. მეც დავღუნე თავი და შევედი. ჯერ პირველად ესიყვარულის ხეებისა ქვეშ გავიარე. მართლა რომ სიყვარულის ხეები იყო. როგორც უტუნა, ისე მეძგერა ტრფიალების ალი და აღაგზნო ჩემი გული: იქ ენახე ერთი თვრამეტის წლის ქალი, რომელიც ერთის ხის ქვეშ იჯდა. ნიავმა ტოტები შეარყია და მთავრის შუქი სახეზედ მიადგა. იგი იყო ნაზი ქმნილება, ლოყები ვარდის ფრად უღვიოდა, მის შემკრთალი დიდრონი თვლები უხვად ისროდნენ ტრფიალების ისართ, თმა ოდნავ აბურძნოდა და ტუჩები თითქოს საკოცნელად ჰქონდა მომზადებული. ის აღარ მახსოვს, როგორ გავიცანი მგ და ამ გოგონამ ერთმანეთი; ეს კი მახსოვს, რომ ვაცნობის უმაღლვე

- სოლიანი ხარ, თუ უცოლო?
- უცოლო ვახლავართ, — მიუხედავად.
- ძარგია აქამდის უცოლო დარ-

ლიონების ლოდინით თავი არ მოიტყუეს და პირ-და-პირ საქმეს შეუდგნენ. ამ ორ მემამულეს ბორჩალოში ურწყავი მინდერები აქვთ, რომელიც აქამდის გამოუყენებლად ეგდო და ესლა არხები გაჰყავთ. მს მემამულენი არიან თავადნი ალექსანდრე ორბელიანი და სიმონ წერეთელი. მათ მოიწადინეს და გაჰყავთ თავ თავის მამულში საკუთარის ხარჯით არხები.

ბ. წერეთელი აგერ სამი წელიწადი მეტი იქნება არხის საქმეს შეუდგა და მოლაპარაკება ჰქონდა ადგილობრივ პატარა მულანოს ალაღარებთან და სოფელ ბულთაფის სახემწიფო გლეხებთან, რომელნიც მომავალ არხზე დგანან. ისინიც მოწადინებულნი იყვნენ მონაწილეობა მიეღოთ არხის ხარჯში, მაგრამ ფული ვერ მოიპოვეს. ბოლოს თ. სვ. წერეთელმა ყოველივე ხარჯი თვით იკისრა და ამ წელს შეუდგა მუშაობასა.

წერეთლის არხი ძველს ნაარხალზე მიდის, რომელიც დიდის ხნის განმავლობაში მოუყვლელობით ამოვსებულა და წამხდარა. მას უნდებოდა ამოწმენდა, თხრა ამომსებულის ადგილებისა, დიდი ღარების და თირების (შლიუხების) გაკეთებისა და ზოგან ბოგირებისა. სიგრძე ამ არხისა ოცდათხუთმეტი ვერსია, იწყება დიდ მულანლოს სოფლიდამ და მიდის წერეთლის საკუთარ სოფლამდე, ლახბადინამდე. საკუთრად წერეთლის მამულში არხი გაივლის შეიდ ვერსამდე და მორწყავს ოთხი-ათას-ექვსას დღიურს მიწას (2300 დესეტინას); პატარა მულანლოს ალაღარების მამულში მორწყავს ათას-რეაას დღიურამდე (900 დესეტინას) და ბულთაფის გლეხებისას — სამას დღიურს (150 დესეტინას).

ჩვენი ხარ, აგერ კალარა გამოგრევიათ.

მს რომ მითხრა უფრო ძალიან აღვიგზნე გული და ვუთხარ:

რას უყურებს შენ ჩემს თმაში ჭკადას? გული ხასი, ტრფიალის ტრფილი ახთია; ზაა შენთა თვალით სხივი მიაყარე, ალექსანდრე ბაქოს ხავთია.

მს რომ ვუთხარ მაშინვე ღიღინი დაიწყო და ცოლ-ქმრობის სიტკბოებაზედ ჩამომიგდო ლაპარაკი. მს ვერაფრად მეჭაშნიკა. მტყობა მეორე ბორკილის შეყრასაც მიპირობს-მეთქი და ისევე მუზა მოვიშველიე.

ქართვის ქალა! ღამისო, ტანად სარა, შენს ნახვავზედ გუფა დაძინეო მკერა; ჩემო კარგო, მზადა ვარ შეგიყვარო, მაგრამ რად გსურს მოწამად იუას ტრტრა.

გულს მიკრძენ შენი შავი თვალები, სულს მიძფოთებს შენი ტკბილი სიმღერა; სდაც გინდა სუვეჯგან წამოგვეყვი, მაგრამ არ მსურს მოწამად იუას ტრტრა! რად შეშფოთდი? რისთვის მარადეო თვალსა? რად შესწვეტიე ნაზი გულისა მკერა? არ იცი რომ ტრფიალს უფრო ტკბილია, რაცა მოწამად არ იქნება ტრტრა!..

ტინას). მს ადგილები სულ სახნავ-სათესი, საბოსტნო და მრავალხეობი-ლებად გადაიქცევიან. მუშაობენ ამ ქამად მცოდნე თათრები და არა ინჟინერები. ამისაგამო ყოველივე მუშაობა ამ არხისა იაფად ჯდება, სულ ათას-სამას თუმნამდე. არხსა აქვს სიგანე ძირში ნახევარ საყენი, პირზე საყენ-ნახევარი და სიმალლე ერთი საყენი. წყალი ანგარიშით ნახევარ საყენის სიღრმისა უნდა დიოდეს და სათავე ხრამიდამ ექნება. შოველივე მუშაობა მიწისა უკვე გაუთავებიათ, სხვა მუშაობა ამ კათათვის ნახევრამდის დასრულებული იქნება. წყლის მოშვებას აპირებენ იმ ღროს, როდესაც ხრამში ძალიან პატარდება, ესე იგი მარიამობის დამდებს. მს ამიტომ, რომ ხრამის პატარობას არხს წყალი არ მოაკლდეს. მოშვების შემდეგ საცა არხს შესასწორებელი მუშაობა მოუწდება, აწევა, ან დაწევა ღარებისა და მიწისა, — შესწორდება.

მ. ორბელიანის არხს უფრო დიდი მუშაობა უნდება, რადგანაც სრულებით ახალი უნდა გაითხაროს. მას ექნება სიგრძე თექვსმეტი ვერსი, იწყება არახლოდამ სოფელ ბიაურახამდე, ქოლაგირის ციხის ახლოს გაივლის; მორწყავს რვა ათას დღიურზე (4000 დესეტინაზე) მეტს სახნავ სათეს და საბალო ადგილს. არხში წყალი აგრეთვე ხრამიდამ უნდა გამოიყვანონ. მუშაობენ აგრეთვე თათრები და ამ ქამად მიწის მუშაობა რვა ვერსამდე გაყვანილი. ამ ზაფხულს და შემოდგომას იმედი აქვთ მიწის მუშაობა სრულად გათავდეს და დანარჩენი მუშაობა მერმის ზაფხულამდის. მრთელი მუშაობა არხისა ჯდება ორი ათასი თუმანი.

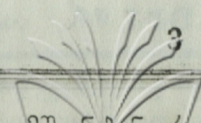
ჯერ არ გამეთავებინა მუხასთან ჰიკიკი, რომ ჩემი ტრფიალების საგანი სადღაც გაჰქრა. ძალიან მეწყინა, მაგრამ რაღა ვაწყობოდა. ადექი და მეორე ხეებისკენ გავუხვიე. იმ ხეების (ვიფესკაზე) ასე ეწერა: «ამ ხეივანში იპოვების ხე ცნობადისა და ბოროტისა». იქ ისე ირეოდნენ მასკები, როგორც ჰინკველები. ჯერ ხეირიანად არც კი მიმხედ-მომხედნა, რომ ერთი მასკა ზედ მკლავზედ ჩამომეკიდა. არ ვიცოდი რა მექნა.

— ლიმონადს ხომ არ ინებებთ, მასკა? — ვუთხარი სხვა კავალრების მიხედვით.

— ლიმონადი იქ რას იზამს, როდესაც თვით მტკვარიც ვერ დაქრობს იმ ცეცხლს, რომელიც ჩემს გულში ანთია. მე ვეძებ კაცს, რომელსაც შეეძლოს დაშრიტოს ჩემი ტრფიალების ალი არა მარტო ლიმონადით, არამედ...

აქ კი მიხვდი, რომ ეს მასკაც «ხე ცნობადისა და ბოროტებისა» იყო, ღვეთსე იგი და გამოვიპარე მასკარადილამ.

სოსიკო.

წერეთლის მამული ობილისილამ 40 ვერსზე და ორბელიანისა ვნ ვერსზე.

ვისურვებთ სრულს წარმატებას მათის საქმისას, ვისურვებთ რომ მათ გამბედაობის და თაოსნობის ამ მაგალითის სხვებმაც მიჰბადონ.

დასასრულ ვისურვებთ რომ ეს ორი ჩვენი მემამულე თავის საკუთარ სარგებლობასთან დამხმარეთ ექმნენ ჩვენ ქართველ უმამულო გლეხ-კაცობასაც, რომელიც დიდს გაჭირებით მოაულობს სახნავ-სათესს. ჩასაკვირველია, გრილსა და ტყიან ადგილს დაჩვეული გლეხი მათს მამულში ვერ მივა, მაგრამ ობილისის გარშემოს და ქიზიყის ცხელ ჰაერ შეჩვეული გლეხი, რომელსაც მამული არა აქვს, გაბედვით აიღებს ბორჩალოს მამულში სახნავებსა, მეტადრე იმიტომ რომ ობილისზე ანლოა და ქართველობასთანაც. ბატონ ორბელიანს და წერეთელს ადვილად შეუძლია ქართველ გლეხების მიზიდვა, და სოფლების აშენება, თუ ცოტადენ სამოსახლო და სახნავი ადგილი ფასით საკუთრებათ დაუთმეს. საკუთრებაზე გულდაჯერებულნი და დამკვიდრებულნი ისინი საღალა მიწებსაც კარგა შეიმუშავენ და უფრო მშვიდობიანად მოაშენებენ, ვიდრე ეულ ცხოვრებას და ცარცვა-გლეჯას დაჩვეული ბორჩალოს თათრები.

შინაური ქრონიკა

მუშინ, შაბათს მოხდა ხელმეორედ ვაჭრობა ობილისის სათავად-აზნაურო ბანკში დაგირავებულ მამულებისა. პირველი ვაჭრობილამ დარჩა შეიდი მამული, მაგრამ ორის მამულისა შემოიტანეს ხვედრი გარდასახადი და ხუთხედ კი ვაჭრობა მოხდა. მათ შორის ორი სოფლისა იყო და სამი ქალაქისა. ბაიყიდა ორი. ბანკს დარჩა სულ სამი მამული 27000 მახათში: ერთი სახლი ობილისში, მეორე სახლი ალექსანდროპოლში და მესამეც სოფლის მამული ბანჯის ახლო.

ჩვენ გვატყობინებენ, რომ ქალაქის ექიმთა პოლიციის შემწევობით განუზრახავთ ავადმყოფობისათვის საშიში ხილი გადაჰყარონ და ეს განზრახვა მოქმედებაში მოჰყავსთო. ხილს წყალში ჰყრიან, მაგრამ სასარგებლო საშუალებებს თავის საგნისთვის ვერ მიუღწევიან, რადგან სხვა-და-სხვა ხალხი მნაცკანის ხილზედა დგას და ერთხელ გადაყრილს დამპალს საზამთროსა, ნესესა, კიტრსა და სხვა ხაზა-ხუბას ხელ-ახლად იჭერს და ჰყიდისო.

შეგანებთ დიდი მოაზრება არ უნდოდეს, რომ ხსენებულს ხილზედ ერთი მეთვალყურე დააყენონ, რომ თავგასულ ავამოქმედთა საშიშს ვაჭრობაზედ ხელი ააღებინონ.

ამას წინად ჩვენ ვაცნობდით მკითხველებს, რომ შორაპნის მაზრის

სოფ. ხარაგაულის აზნაურშიელმა ზ. კ—ძემ თავის დედინაცვლი და ოთხი წლის ძმა მიძიმედ დასჭრაო ამ საქმის შესახებ ჩვენი კორესპონდენტი გვწერს, რომ დამნაშავე თვით დედინაცვლი იყო: მან მამასაც შეაძულა თავის შვილი და ორივეს ერთად ხსენებულ აზნაურშიელი დიდს შევიწროებაში ჰყავდათო. არც ტანთ აცმევდენ, არც ფეხთ, და არც პურს აჭმევდენ უსაყვედუროთაო, თუმცა საყვედურის ღირსი კი არ იყო, რადგანაც ოჯახის ერთგული იყო და საქმის მუყაითიო. რაც შეეხება მცირე-წლოვანს ძმას, იმის დაჭრა ზ. გუნებაშია არა ჰქონია, მაგრამ როდესაც დედინაცვალს ხანჯალი შემოუქნია, ბავშვსაც მოხედაო.

ხევილამ გვწერენ, რომ წარსულს თვეში სოფ. სტეფანწმინდის მცხოვრებელს ძიკო მუშაშვილს ღარიელის ქვემოდა რკინის ხილთან დასძინებოდა და ცხენებისათვის კი ბორკილები შეეყარა და ისე გაეშვა. ამ დროს ორი ქისტო მიჰპაროდა და ცხენები უნდოდით მოეპარათ. მაგრამ ამ დროს მუშაშვილს გაღვიძებოდა, მისულიყო ჩუმად ერთ ქურდთან და დაეჭირა; მას მეორე ამხანაგი მიშველებია და მუშაშვილი ხუთს ალაგს დაეჭრა.

მელის-ციხილამ გვწერენ, რომ მელის-ციხეს და მუკუზნის შორის წყლის შესახებ დავა ჯერ არ გათავებულაო. ამის გამო მელის-ციხელებს თაფიანთი მამასახლისი შალანთაროვი და ორიც სხვა კაცი ამოურჩევით და ობილისში გამოუგზავნიან, რომ მთავარ-მმართველს თხოვნა მიართვან. მელის-ციხელებს იმედი აქვთ, რომ მთავარ-მმართველი მალე დააბოლოვებს ამ საქმეს და 700 კომლს ხალხს დაიხსნის უწყლობისაგან.

იქილამ გვწერენ, რომ იქ ქართული წარმოდგენა გაუმართავთ. შთამაშნით «ძუნწი» და «ბიძისთან გამახუმრება». წარმოდგენას კარგად ჩაუვლია და საზოგადოება ნასიამოვნები დარჩენილა.

სუხუმილამ გვწერენ, რომ იქ გავლილს თვეში ორი კაცი დამღრჩეალა: ერთი თათარი ყოფილა და მეორე სალდათი. ოთხმც მალე მიშველებიან და ამოუყვანიან წყლილამ, ექიმისათვისაც დაუძახნათ, მაგრამ ევლარაფერი უშველიათ.

იქილამ გვწერენ, რომ ჩვენს სოხუმს ყოველ დღე ემატება შენობებიო. რომელი ქალაქიც თვით იხდება, სოხუმი დლით იზღებოა. სადაც კი ცარიელი ადგილები ყოფილა, სხვა-და-სხვა პირებს შეუწყიდნიანთ. სობორიც დაუსრულებიან და კარგი რამ გამოსულა.

ძახური ღვინის ხმარება ცოტა ცოტათი დაიწყეს რუსეთშიაც. მოსკოვში და პეტერბურგში ამ ღვინოების სარდაფებიც არის გაღებული.

მხლა ანენზის გუბერნიის უწყებები-ის კერძო განცხადებებამ ვეჯობულა, რომ თვითონ პენზაში ივლისის პირველილამ კახური ღვინის სარდაფი იქნება გახსნილი. («ძახური»)

იმერეთილგან გვატყობინებენ, რომ «ქვა გუნდის» (მარგანეცის) მუშაობის ხელ-ახლად დაწყობამ, მრავალი მუშა და ბარგის მზიდაენი მოიზიდაო და ამ გაჭირებულს მდგომარეობაში რაოდენსამე შემწევობას აძლევსო.

ძავთის-ხევილამ დიდს საჩივარს იწერებინან რამდენიმე თავზედ ხელაღებულს ყმაწვილ კაცზედ. «ქოველი საქმე ვასწყვეტათ» იწერება კორესპონდენტი და მთელი ცის-მარე დღე ლოთობის მეტს არას აკეთებენო. მერე შესხდებიან ცხენებზედა და ვაი ამის ბრალი ვისაც-კი შეხედებიანო: ზოგს მათრახებით აჭრელებენ და ზოგსაც სახრეებათაო. ხანდის-ხან, როგორც ქორები მტრედის გუნდს, ნახირს და ცხვარს გამოერევიანო, მოსდებენ შარსა, რომ ვითომც იმათ მამულზედ აძოვებენ და უმეველად სამწვადეს რასმე წაართმევენო. ჩივილს ვინ გაბედავს, რადგანაც სანამ პეტრე მივა პავლეს ტყავს გააძრობენო და არიან ასე ჩუმად.

„НОВ. ОБОЗР.“-ში სწერია, რომ შ. ბუღიაშვილის საშენიერო აკადემიისათვის წარუდგენია სია გავსაცხში მცხოვრებულ საცხის ცომთა, ენათა და საღმარისათა, როგორც ამ შემოკლებულს ანგარიშიდგას სხსსს, შ. ბუღიაშვილს კერ ასტეკია იმ საერთო შეცდომის, რომელსაც დღემდის რუსეთის ზოგიერთი შეცნიერნი იმოუბუიან და ვკარტამობას ურეკს მკვლევარად სეკსურები (შეკსუდ) ჩეხსელთ ვკარტამობისთვის უკუთისებია და სისუა

საკვირველია, რომ ამ ვკარი გამოკვლეულნი მთელს საცოცსლეს შრომაში ატარებენ და ბუღიაშვილს ცოტა მეტადისეობას-კი ადარ ვამოიხევენ სოფლკ. ამით სრამ თვალსაჩინო ნაშრომს დირსებას ათმევენ.

შეცდომის გასწორება! გუშინდელს 143 ნომერში უნდა შესწორდეს წინა წერილში 1 გვერდზე 4 სვეტში 22 სტრიქონი ასე: ჩვენს საზოგადოებას მეტი გონების სიზნობლე მართებს, — მეორე გვერდზე 1 სვეტის 20 სტრიქონში არის: «ვიღვა-ვიცხვა სიტყვით არ გვარწმუნებს» და როდესაც თვისებათაგან მომხდარი „ვიღვა“ ხდება, წვევლა-არულვას მოვაწყობთ, უნდა იყოს: «ვიღვა-ვიცხვა სიტყვით არ გვამრწმუნებს» და როდესაც ამ თვისებათაგან მომხდარი „ვიღვა“ ხდება, წვევლა-არულვას მოვაწყობთ და სხვა.

„დროების“ კორექსორდენსია საწარმოლო, იკლისის 14-ს. საქმარისად მდიდარი მხარეა ეს ჩვენი საწერეთლო: ოთხ-კუთხე მთიანი ტყე გორაკებით არის შემკობილი, მუშაში ყვირილა ჩაუდის და აღმოსავლეთით

კიდევ რაქის მთები ამშვენებენ, რომელნიც საკმაოდ მაღალ მთიანეებშია. შევლა ამასთან ქრთმის მძინარეობა რამ ის არის კიდევ, რომ მოსავალი ურწყავია. აქ და საზოგადოთ იმერეთში არც პურის რწყვა ყოფილა საჭირო, არც სიმინდისა და არც ვენახებისა. მართის სიტყვით ბუნებას ეს მხარე ისე უხვად შემუქვია და დაუჯილდოვებია, რომ მისთვის ყოველისფერი ღირსება მისივე ნიდადის თვისებაში გამოუტყვანია. მართი ნაკლულევენება სდევს მხოლოდა: ეს ნაკლულევენება საწერეთლოს სიმორცა რკინის გზასთან და როგორც გვაცნობა «დროებამ» თუ გამართლდა, რკინის გზის შტოს აქეთვე გამოყვანა, მაშინ ეს მხარე ნამდვილი ქვეყნის თვალის იქმნება. ძახეთი. მხოლოდ ღვინით თუ აჯობებს, თორემ ეს სხვაში არაფერში ჩამოუყვარდება. ამ უკანასკნელს დროს ცოტა არ არის, შავი-ქვის საქმემ ფეხზე წამოაყენა აქაური გლეხ-კაცობა და საქმიანობა გაუჩნდათ. ღვინო მუშა კაცი თავის ცხენით მანეთზე ნაკლებ აღარ იღებს. ღიდი-ძალი მუშა ხალხიც არის დაბანდებული და მომეტებული ნაწილი სულ საწერეთლოდამ არიან.

ბევრი სასიკეთო თვისება აქვს ამ ბუნებით შემკულს მხარეს, მაგრამ ბევრი ისეთი ნაკლიცა სძევს, რომლის დანახვა კაცის თვალს არ ახარებს და თუ თვალს მოაშორებ, მაშინ გულს აწუხებს მისი არსებობის მიზეზები...

მაგალითად: ამ უკანასკნელს დროს საწერეთლოშიაც გამრავლდენ მათხორებები, რომელთა მომეტებული ნაწილი რაჭველები არიან, დადიან კარდა კარა და თითო მუქა სიმინდს თხოვლობენ. სოფელიც ღონიერი, არსტოვებს მათ უნუგემოდ და შეძლევისა დაგვარად აჯილდოვებს. ეს მხარე უბედურია აგრეთვე სწავლა-განათლების მხრით; მთელს ამ დიდს მხარეში მხოლოდ ერთგან არის სახალხო სკოლა და ისიც დაბა საჩხერეში. სხვაგან ორს სოფელში ყოფილა წინეთ, მაგრამ მათი არსებობა ამ ერთის წლის წინათვე მოსპობილა, რის მიზეზიც მასწავლებელთ უზნეო საქციელი ყოფილა. ამისაგან ხალხი, ისე დაშინებულა, რომ სუყველა ახალგაზდა კაცი უზნეოდ და გამოუსადეგ პირათ მიაჩნიათ; რამდენიც უნდა უქადაგო ამათ, რომ ავი და კარგი ყველაფერში არის, ესენი მაინც უარზე დგანან და ოთხი ხუთი კაცის მაგალითი მოჰყავთ და მით მართლულობენ თავს. ამისთანა ურიგო შედეგი მასწავლებელთ მოქმედებისა აქ მართო იმ სოფლებში კი არ არის დარჩენილი, სადაც სკოლები ყოფილა, არამედ მთელს მხარეში. ნამეტურათ სოფელს წირქვალის მასწავლებელს ემდურებიან, რომელიც გლეხებს ახლოც არ იკარებდა და ყოველთვის ბრიყვებს ეძახდა. ხმები ისმის აგრეთვე ს. არგვეთის მასწავლებლებზედაც, რომელთა მოქმედების ვერავითარი კვალი ვერ აღუნიშნავს აქაურების თვალში, რისათვისაც სკოლაც დაუ-

ხურავთ მაგარის დიდის კლიტით დაუკეტიათ და ფანჯრები ფიხით ამოუწნავთ. სამწუხაროა, ამისთანა სიძულვილის დამსახურება ზოგიერთის ურიგო და გამოუცდელთ მასწავლებელთაგან. რაც შეეხება თვითონ ხალხს, ესენი მეტის მეტი ზრდილობიანი არიან, სიტყვა-პასუხი, სალამი და სხვანი აქ პირველს ხარისხზე სდგას და თუ ამით დროით მიესწროთ გონებითი განათლება და წერა-კითხვის შესწავლა, მაშინ ხომ ერთი ათად უფრო ზდილობიანი შეიქმნებიან.

ჩემდა გასაკვირველად აქეთ მეტკობასპარაც გაჩნდიან, აქ ამათი არსებობა საქართველოს საზღვრის მოშორებით ბორიულში შევიტყე და გავოცდი! ლმერთა შემდეგისთვის მანც აშორე ამ მხარეს ეს ყოველად მაწინაწალა და წუთებელა ჩარჩები. შრიებიც ბევრი არიან აქეთკენ, დიდი ვაჭრობა აქეთ და შეძლების პატრონიც არიან, მაგრამ ცხოვრება კი მეტის-მეტი ბინძური აქვს და იმერლებს სიტუაქიწმში გაცილებით ჩამორჩებიან.

აქამდის დიდად სწუხდა ხალხი, რომ წვიმები არ იყო. შანები თუმცა კარგად იყო მაგრამ სიმინდს უჭირდა. ამ დღეებში ორი დღე იწვიმა და ცოტა წვიმის მანანასავით მოესწრო აქაურს სიმინდებს. პურის მკა უკვე პირველს ივლისს დაიწყეს და სადაც არ გინდათ, აქაცისებური «პოპუნა» ისმის. მოსავალი წრეთულს საკმაოდ კარგია, ყველაფერს კი პირი უჩანს. ენახოთ შემოდგომა რას იტყვის. აქეთკენ ამ ქამად ძველი ღვინო კოკა სამ მანათლად იყიდება. მომეტებული ნაწილი უფრო ქუთათურ ვაჭრებს მიაქვთ, აგრეთვე ოსებსა და რაჭველებს.

***

ს. არგვეთელებში ამ ბოლოს დროს ერთი სასიამოვნო საუბარი ასტეხა ამავე სოფლის მღვდლის შეილმა ბ. მლ. აბრამიშვილმა, შესახებ ამავე სოფლის დაკეტილის სკოლის განახლებისა. ბ. აბრამიშვილმა წრეთულს გაათავა სწავლა მბილისის სასულიერო სემინარიაში და რამდენადაც ჩვენ ვიცნობთ, იგი ერთი საუკეთესო ყმაწვილთაგანია. ამიტომ ჩვენ სრული იმედი გვაქვს, რომ იგი თავგადაღებით იმეცადინებს და ეცდება, რომ კვლად გაიხსნას ამ სოფლის დაკეტილი სწავლის კარი.

ბ. აბრამიშვილს ამ საქმისთვის ადგილობრივ მოწინავე პირებისთვისაც მიუმართავს და დახმარება უთხოვნი, იმედია, რომ უარს არავინ ეტყვის და ყველა თავის შეძლებისა-და-გვარად შემწეობას აღმოუჩენს. ამ ყმაწვილს ჰსურს, რომ სკოლა «წერა-კითხვის საზოგადოებას» გადასცეს. სკოლა მზად არის, კედლები, კერი, ყველაფერი კარგია, მცირე შეკეთება კი მოუნდება, კარგ ალაგასაც არის, მუხას და კაკლის ხით დარგულს მალეობზენდ. ამ სოფლის საზოგადოების რიცხვი 700 კომლამდის შესდგება. საერთოდ

მცხოვრებში კი ძალიან არის გაღვიძებული სწავლის სურვილი. შევლავსენი ჩვენ სრულს იმედს გვაძლევენ და იმას გვაფიქრებინებენ, რომ ბ. მლ. აბრამიშვილს უარს არავინ ეტყვის და ყველა დაეხმარება.

ამ მშენიერს მხარეში აქამდის ერთი ექიმიც არ იყო, ახლა როგორც იქნა ექიმიც დანიშნეს, «ფთიაქი» გაიხსნა, მაგრამ ექიმის უფრობა კი ბევრს ავადმყოფს შეაწუხებს და საქმეს გაუძნელებს. საკვირველია, რომ ამისთანა მხარეებშიაც ისეთს პირებს ნიშნავენ, რომელთაც სრულიად არაფერი იციან ჩვენი ხალხისა და ენისა!?

ფ. კ.

ტელეგრაფები

„ჩრდილოეთის სააგენტოსი“

ივლისის 5-ს.

ლონდონი. Pall-Mall გასეთი ამბობს, რუსეთის მთავრობის განცხადებით, რომელიც დიდი ხნისაგან ავღანელებს აქვს მინებულები, არავითარი დაბრკოლება არ არსებობს; საქმე მხოლოდ ის არის: მოათხოვნი თუ არა ავღანელები იმ რუსეთის ხეობის ნაწილს, რომელიც მდებარეობს რუსეთის ჩრდილოეთით და შეიძლება სიმოკარ ადგილებს და ჭკებს, რომელიც ამასთანავე შეადგენს რუსეთის საზღვარს და რომლის დათმობაზე გირსმა ამას წინადა უარს უკ. გლადსტონს. რუსეთის ხეობებზეა გასეთი ამბობს, რუსეთის ასეთი საზღვარი სურს, რომელიც რუსეთის ხეობებს რჩებოდეს, გზა-კი რუსეთისგან და რუსეთისა. ლარდ გრენვილის მხრით, დიდა უჭკუაობა იყო, რაც ამ ადგილს თხოვლობდა და მარგარს სალაპიური დიდად დააშავებს, რომ იმის გამო რომ ისურვოს.

ივლისის 6

ლონდონი. პალატას მოხსენდა, რომ ინგლისის კონსულსაგან, რუსეთში გაგზავნილი სეკრეტარი დაიჭირესა თავის თანამგზავრით ენაჩანს. ში რუსის მთავრობის განკარგულებით, გაგზავნეს ასსაბადში და იქიდან კონსულს ქვეშ მუშედშია. ინგლისის მოთხოვნაა, რომ რუსის მთავრობამ ამ საგანსუდ გამოძიება დაიწინა და გამოაცხადოს, რომ რუსის მოხელეებს არაფერია ქჭმანათ შეტყობინებული სეკრეტარის შესახებ და შეეძლოთ იგი საეჭვო პირად მიეღოთ.

გასეთს „Standard“-ს ატყობინებენ თითქმის ოფიციალურად, რომ ავღანისტანის ჩრდილოეთში ემირის დაბრუნების შემდეგ განუწყვეტელი არეულობაა.

ბირჟა

შეტყობურება ივლისის 5.
100 მანათის კურსი სამის თვით ლონდონზე — 23 1/2, 23 1/2, 23 1/2
100 მანათის კურსი სამის თვით ჰამბურგზე — 202 1/4, 202 1/2

100 მან. კურსი სამის	251 1/8, 251 1/8, 251 1/8
თვით პარიზეზე	— 8 მ. 28 გ. გაუ.
პოლიმპერიადები	— 8 მ. 29 გ. გაუ.
ტამოუნის კუპონები	— 1 მ. 29 გ. გაუ.
ვესტლის მანათი	— 5 3/4 და 6 3/4
ბირჟის დისკონტი	— 5 3/4 და 6 3/4
5% ბილეთები სახემწიფო ბანკისა 100 და 1000 მან. პირველი გამოცემისა	— 98 მ. 87 გ. გაუ.
მეორე გამოცემისა	— 97 1/4 მ. გაუ.
მესამე გამოცემისა	— 97 მ. გაუ.
მეოთხე გამოც.	— 97 1/4 მ. გაუ.
მეხუთე გამოც.	— 97 მ. 12 გ. გაუ.
5% აღმოს. სესხ. 100 და 1000 მან.	— 95 3/4 მ. გაუ.
მეორე გამოც.	— 95 მ. გაუ.
მესამე გამოც.	— 95 მ. 12 გ. გაუ.
5% მომგები ბილეთები I შინაგანის სესხისა	— 217 1/4 მ. გაუ.
5% მომგები ბილეთები II შინაგანის სესხისა	— 211 მ. გაუ.
ოქროს რენტა	— 170 1/2 მ. გაუ.
თბილისის საადგილ-მამულო ბანკის გირავნობ. ფურცლები	— 27 წ. 89 მ. გამყ. 43 წ. 88 3/4 მ. გამყ.
ქუთაისის საადგილ-მამულო ბანკის გირ. ფურც.	— 18 წ. 91 მ. გამყ. 43 წ. 90 მ. გამყ.

ცნობანი

მაზანდა ხორაგისა, რომელიც იყიდება მბილისის ბაზრებში, დუქნებში და ხელდახელ 1 კათათვიდამ 1 მარიამობის-თვემდე 1885 წ.

გამომცემელი შურა რუ

სეთის ფუქცისა	— 1 გ. 5 გ.
აქაურის ფუქცისა: პირველის ხარისხისა	— 1 გ. 2 1/2
მეორისა	— 1 გ. 2 გ.

აქვე ფუქცილისა თორსემი გამომცემელი:

ცხვარი:

პირველი ხარისხისა	— 1 გ. 4 1/2
მეორისა	— 1 გ. 3 გ.
მესამისა	— 1 გ. 2 1/2

ჯვარის-მამის შური:

პირველის ხარის. ლაჟში	1 გ. 4 1/2
მეორის ხარის. ლაჟში	1 გ. 3 1/2
მესამისა	— 1 გ. 3 გ.

ძროხის სორცი:

პირველის ხარისხისა	— 1 გ. 7 გ.
მეორისა	— 1 გ. 6 გ.
სუკი	— 1 გ. 14 გ.
ცხვრის სორცი	— 1 გ. 8 გ.

ღორის სორცი:

პირველის ხარისხისა	1 გ.
მეორისა	— 1 — გ.

განცხადებანი

ქუთაისის სათავად-აზნაურო სასწავლებლის ინსპექტორი აცხადებს ქუთაისის გუბერნიის თავად-აზნაუროთა საცნობელად, რომ 1885 წლის ენკენისთვისათვის სასწავლებელში იქნება მხოლოდ ოც-და-ათოშობის ყმაწვილისათვის თავისუფალი ადგილი პირველს განყოფილებაში, რომელში შემომსვლელებს ეგზამენი არ მოეთხოვებათ, მაგრამ წლოვანობა მათი კი არ უნდა აღემატებოდეს შეიღს წელიწადს. მხოვანა უნდა შემოიტანონ ინსპექტორის სახელზე, 20 აგვისტოდან 29-მდის და თხოვნასთან ერთად წარმოადგინონ წლოვანების მოწმობა და აზნაურობისა, ან აზნაურობის მოწმობის მაგიერ ბანკის მოწმო-

ბა, რომ ყმაწვილის მშობლები (ან დედა ან მამა) ბანკის რამდენიმეწლით რიცხვში ითვლებიან. სხვა განყოფილებებში და პირველს და მეორე პროგინაზიულს კლასებში არც ერთი ადგილი არ არის თავისუფალი. სწავლა დაიწყება ყველა კლასებში პირველს ენკენისთვის. (6-3)

ამ წლის სექტემბრის პირველს

სამეყურნეო სკოლაში

რომელიც გაიხსნა ამ ორის წლის წინად სოფ. წანამდღვრასი კარში, მდებარე ლუშეთის მაზრაში, იქმნებიან ახლად მიღებულნი ბაშეები ყველა წოდებისა, სარწმუნოებისა და ეროვნებისა. ბაშეები უნდა იყვნენ არა ნაკლებ ათისა და არა უმეტეს თოთხმეტის წლისა. ბამოცდა ყმაწვილებისა არ იქმნება, ბაშეების დედ-მამანი არა გადასახადს არ გადაიხდიან. შეგირდებს ეძლევათ უფასოთ სწავლისათვის საჭირო წიგნები. შეგირდები შეისწავლიან საღმრთო სჯულსა, რუსულსა და ქართულს ენებს, არითმეტიკას, მამულის მოვლას, ძავესიის მოკლე გეოგრაფიას, რუსეთის და მეროპიის სახემწიფოებისა და საზოგადო მიმოხილვას ქვეყნებისას, ელემენტარულ ზოოლოგიას, ბოტანიკას და მინერალოგიას; განსაკუთრებით ყურადღება იქნება მიქცეული ძავესიის მცენარეებს, მიწის შემუშავებას, ხეხილისა და ვაზის კეთებას, ღვინის დაყენებას, ბოსტნეულობას, ტყის მოვლას, ფუტყრის გაშენებას, სასოფლო მეურნეობას, ანგარიშს, ტენოლოგიას, საზოგადო მისახვედრს ჰიგიენას, ჰიმიას, პირუტყვთ მეურნალობას, ხატვას და ხორით ვალობას. ბარდა ამისა სკოლის შეგირდები შეისწავლიან სახელოსნოში, რომელიც ამ ორისთვის წინად გაიხსნა, მკვდლობას და ჩილინდრობას (სლესრობას); შემდეგში კი დურგლობას და ბოჩის კეთებას. დედ-მამათ ანუ ავეყურნებმა უნდა წარადგინონ ბაშეები პირველ სექტემბერში ს. წინამძღვრის-თ-კარში, სადა თვითონ სკოლა იმყოფება.

მწიფეული სკოლისა
წინამძღვარი შვილი.
(5-2)

ახალ გეგამულეთა

თ. ა. ი. ჯანდიერის და ამს.
ღვინის სარდაფში

ისილება კარგად შენახული ნამდვილი ღვინოები ძახეთის საუკეთესო ზერებისა; ამასთან თამირი და წითელი ღვინო სოფ. ვაჩანაძინისა—თ. ა. ჯანდიერისა.

სოფლად გამსვლელთ შეუძლიანთ მოითხოვონ ერთბაშად.

სოფლად, სერგიევის ქუჩა, № 2.
(10-6)